

Een vierweekse vogelvacantie in Griekenland

- juli 1971 -

Gedurende de maand juli trokken wij door Griekenland, met het doel iets van de aanwezige vogelstand waar te nemen.

De meeste soorten in Nederland komen van het Europese, Europees-turkestaanse, palearctische en holarctische fauna-element. In Griekenland ontbreken echter een aantal broedvogelsoorten uit bovengenoemde fauna-elementen, die in West en Midden Europa zeer algemeen zijn, zoals bosrietzanger, spotvogel, zwartkop, tuinfluiter (Europees), patrijs (Europees-turkestaans), fitis, tjiftjaf (palearctisch), winter-taling en slobeend (holarctisch).

Behalve uit eerdergenoemde fauna-elementen, komen in Griekenland een groot aantal soorten uit mediterrane streken en andere, aangrenzende, werelddelen voor. Voorbeelden hiervan zijn: dwergarend, steenpatrijs, zwartkopgors, Cetti's zanger, kleine zwartkop (Turkestaans-mediterraan), aasgier, slangenarend, havikarend en Balkansperwer (Indisch-Afrikaans), ralreiger (Ethiopisch), kroeskop- en witte pelikaan, en zwartkopmeeuw (Sarmatisch), vale gierzwaluw, blonde tapuit, vale spotvogel, orpheus-grasmus, rouwmees en rotsklever (mediterraan), rotsmus en arendbuizerd (paleoxerisch).

Voorts heeft Griekenland een aantal broedvogelsoorten die men vrijwel nergens anders in Europa tegenkomt, zoals: maskerklauwier en bruinkeelortolaan.

De grootste landstreken in Griekenland zijn:

Thessalië, een bergachtige streek met een redelijke begroeiing van loof- en naaldbomen, en veel doornachtige struiken. De streek ligt ten ZW van Thessaloniki.

Midden Griekenland, een voor het merendeel dorre, kale, bergachtige streek ten N en W van Athene.

Het Peleponnesisch schiereiland, even als het vorige een droge en onherbergzame streek, welke wij helaas niet konden bezoeken.

West en Oost Macedonië, het Noorden van Griekenland, dat relatief het vochtigste gebied is, met veel delta's, meren en moerassen.

De Olympus, gelegen in Thessalië, is een bijna 3000 m hoge berg, die vlak aan zee ligt. Als meest voorkomende roofvogelsoorten namen we hier waar: aasgier, vale gier, steenarend, slangenarend, slechtvalk, wespendif en torenvalk. Onze meest sensationele waarneming was die van de Eleonora's valk, die zich hier sinds kort gevestigd had. Deze joeg regelmatig tussen de rondvliegende juveniele slechtvalken. Zijn jachtwijze was evenwel anders dan die van de slechtvalk; in jachtwijze lijkt hij n.l. meer op de boomvalk dan de slechtvalk.

Verder zagen wij er alpengierzwaluw, rotszwaluw en roodstuitzwaluw, die ook karakteristieke vogelsoorten voor dit biotoop zijn.

De meest algemene zangvogelsoorten op de Olympus waren wel: rotsklever, grijze gors, kruisbek, grauwe klauwier, zwarte mees, bergfluiter en blonde tapuit. Ook hoorden wij er nog een zingende goudhaan, een zeldzame broedvogel in Griekenland.

Aan de voet van de berg lagen enkele dorre graslanden, die ornithologisch ook interessant bleken te zijn, met soorten als zwartkopgors, cirlgors, blonde en roodborsttapuit; ook zagen wij hier éénmaal een griel.

Météora,

ligt in het midden van Thessalië, en bestaat uit een formatie rotsen van enkele honderden meters hoog, welke een kleine vallei omsluiten. Het meest opvallende van dit landschap is, dat de rotsen omgeven worden door tientallen kilometers vlak land. Vroeger geloofde men in Griekenland dan ook, dat dit meteorieten waren, die door een toornige god daar waren neergegooid.

En nog altijd zijn deze rotsen praktisch onbegroeid, zodat de daar aanwezige holen en gaten ideale broedplaatsen zijn voor vogels, vooral roofvogels.

Wij hebben onze tent dan ook in bovengenoemde vallei opgezet, zodat wij de rotsen de hele dag op roofvogels konden afspeuren.

Rond en boven de tent namen wij de volgende roofvogels waar: aasgier, vale gier, monniksgier, slangenarend, zwarte wouw, sperwer, torenvalk en Kleine torenvalk. Eénmaal hebben wij een rots beklommen, waarop + 25 paar aasgieren broedden. Soms doken de beesten tot een tiental meters over ons hoofd heen.

Het gebied heeft als voornaamste beplanting: lichte loofbomen en doornachtige struiken.

Zangvogelsoorten die wij hier regelmatig zagen waren: blonde tapuit, blauwe rotslijster, orpheusgrasmus, vale spotvogel, rouwmees en cirlgors.

De eerste twee dagen signaleerden wij ook steeds twee zwarte ooievaars, die hier in 1967 gebroed moeten hebben, doch wij konden geen enkele aanwijzing vinden voor een broedgeval.

Delphi

heeft ornithologisch evenveel waarde als op cultureel gebied.

De ruïnes geven met hun vele gaten en spleten een goede broedgelegenheid voor vele zangvogels zoals: rotsklever, rotslijster, blonde tapuit, roodstuitzwaluw, rotszwaluw, rouwmees, bergfluiters en cirlgors. De rotsklever neemt in het dorp Delphi trouwens een heel speciale plaats in, want de soort beperkt zich hier niet uitsluitend tot steile rotswanden en steenachtige hellingen; wij zagen hem ook op huizen midden in het dorp, op lantaarnpalen, in bomen en in droge graslanden. Dit houdt misschien verband met de enorme kwantiteit, waarin deze soort rond het dorp voorkomt.

Een gebergte, dat zijn meest westelijke uitlopers uitstrekt tot Delphi, is het Parnassusgebergte. Delphi wordt van dit gebergte gescheiden door een redelijk hoge bergrug. Wilden wij dus in het gebergte zelf komen, dan moesten wij het er voor over hebben een klimtocht van + 3 uur over de bloedhete kale droge zuidelijke helling te ondernemen; 's avonds om 6 uur was het in Delphi nog + 40° C !

Maar toen wij eenmaal de bergrug beklommen hadden, waar slechts enkele steenpatrijzen, grasmussen en blonde tapuiten op zaten, was het uitzicht op de daarachter liggende vallei onvergetelijk. Langzaam ging het kale dorre terrein over in een dicht naaldwoud. Vlak voordat wij het woud ingingen, zagen wij een kraantje met een plas eronder. Hier konden wij onze dorst lessen, en reeds spoedig bemerkten wij, dat wij niet de enigen waren, die het water als een ware uitkomst zagen. Ortolanen, bruinkeelortolanen, rotsmussen, cirlgorzen en rouwmezen naderden ons bij de plas tot op enkele meters afstand. Tot onze verbazing kwam ook een paartje Europese kanaries met 4 juvenielen bij dit plasje drinken. De wouden zelf waren niet vogelrijk; de meest algemene soorten waren daar rouwmees, zwarte mees en grauwe klauwier; daarbij joegen steenarenden en aasgieren regelmatig over de bomen. Tussen de bergruggen en over de bossen joegen honderden alpengierzwaluwen op insecten, met verbazingwekkend hoge snelheden; tussen de dakpannen in een huis vlak buiten Delphi vonden wij nog een nest van de vale gierzwaluw.

Het meer van Koronia

Dit meer ligt ten NW van Thessaloniki, en heeft een oppervlakte van 10 bij 5 km. Het is voornamelijk begroeid met riet; ten tijde van ons bezoek was het water groengekleurd als gevolg van het hoge alggehalte. Dit gebied is wellicht één van de vogelrijkste van Griekenland. Behalve watervogels kan men er ook waadvogels en zangvogels in groot aantal aantreffen. Eén keer zagen wij een groepje van 5 witte pelikanen voor een hevige regenbui uitvliegen, terwijl de kroeskoppelikaan op een morgen vertegenwoordigd was in enkele honderden exemplaren. De laatstgenoemde soort had hier in 1971 voor het eerst sinds jaren weer gebroed.

Ook de reigerachtigen zijn hier in bijzonder hoog aantal aanwezig, en het kon gemakkelijk gebeuren, dat je op een stukje oever van niet meer dan 50 m kleine zilverreiger, ral-, purper- en blauwe reiger, woudaap en kwak bij elkaar zag. De kwak was zo talrijk, dat wij op één avond in twee uur tijd meer dan 30 kwakken in dezelfde richting langs onze tent zagen vliegen. Een soort die ook steeds in 2 of meer exemplaren aanwezig was, was de zwarte ibis.

De hoge rietkanten bevatten tientallen zangers, met name grote karekiet, kleine karekiet, Cetti's zanger en zwartkoprietzanger. De laatste broedt noordelijker, en de soort is hier in zijn overwinteringsgebied; het overwinteren kon men echter gezien de tijd en de weersomstandigheden niet erg au sérieux nemen, zodat vroege trek of overzomeren ons meer waarschijnlijk leek. Behalve de rietzangers zagen wij nog de volgende zangvogels: baardman, buidelmee, kleine klapekster, spaanse mus, gele kwikstaart, kortteenleeuwerik, vale spotvogel en scharrelaar.

De Evros delta

Dit gebied, liggende aan de Grieks-Turkse grens, kan men het beste in twee delen verdelen:

- I. de kust en de monding van de Evros.
- II. het vlak hierachter liggend landbouwgebied, waar de rivier met zijn zijarmen doorheen stroomt.

In dit laatste gebied verbleven wij 6 dagen. Vooral voor roofvogels is dit gebied ideaal als fourage-plaats. Schreeuwarend, slangenarend, aasgier, vale gier, zwarte wouw (soms meer dan 25 exx) en kleine torenvalk, kon men er elke dag tegen het middaguur met grote mate van zekerheid waarnemen. Eénmaal zagen wij hier ook een dwergarend (donkere fase) en een Balkan sperwer, terwijl wij hier tevens regelmatig de arendbuizerd hebben waargenomen.

Min of meer tragisch was het vinden van een jonge schreeuwarend, - met nog sporen van donsveren -, die zware vergiftingsverschijnselen vertoonde. Het determineren van een schreeuwarend in de vlucht is soms geen gemakkelijke opgave, in de hand is het nog veel moeilijker. Wij konden de egaal-bruine broekveren zien, die bij de bastaardarend witachtig gevlekt zijn, en, bij het spreiden van de vleugel konden wij de zes handpennen tellen; bij de bastaardarend zijn het er tenminste zeven.

Niet alleen voor roofvogels was het gebied goed; ook voor diverse zangvogelsoorten, met name klauwieren, was het terrein bij uitstek geschikt. Kleine klapekster en grauwe klauwier kwamen er in tientallen exemplaren voor. Ook zagen wij elke dag een paartje maskerklauwieren met 2 jongen in steeds dezelfde boom zitten. De jongen leken ongeveer op het vrouwtje, maar waren op rug en borst getekend als een juveniel roodkopklauwier.

De dag voordat wij hier vandaan vertrokken, maakten wij een tocht - buiten ons medeweten - in een soort niemandsland, waar wij, vlak voordat wij gearresteerd werden, nog een juveniele kuifkoekoek zagen. Deze soort is in Griekenland een zeer zeldzame zomergast; hij broedt misschien in Bulgarije, doch is in Griekenland als broedparasiet nog nooit geconstateerd.

Al met al een onvergetelijke vogelvacantie in dit droge, warme land, dat beslist een bezoek waard is.

Martin van den Berg
Kinderdijkstraat 8 II
Amsterdam - 1010
Tf. 719761

Niko Wijker
Stuyvesantstraat 7^{III}
Amsterdam - 1017

september 1971
MvdB/vDr